

Περιεχόμενα

1. ΟΛΑ ΟΣΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΜΙΣΘΩΤΗΡΙΑ...	ΤΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ 28/08/2021 σελ.30,31
2. ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΜΑΣ	ΤΑ ΝΕΑ 28/08/2021 σελ.18

1. ΟΛΑ ΟΣΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΜΙΣΘΩΤΗΡΙΑ ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ ΤΗΣ...

Μέσο: ΤΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ

Ημ. Έκδοσης: . . . 28/08/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 28/08/2021

Σελίδα: 30

ΧΡΗΜΑ

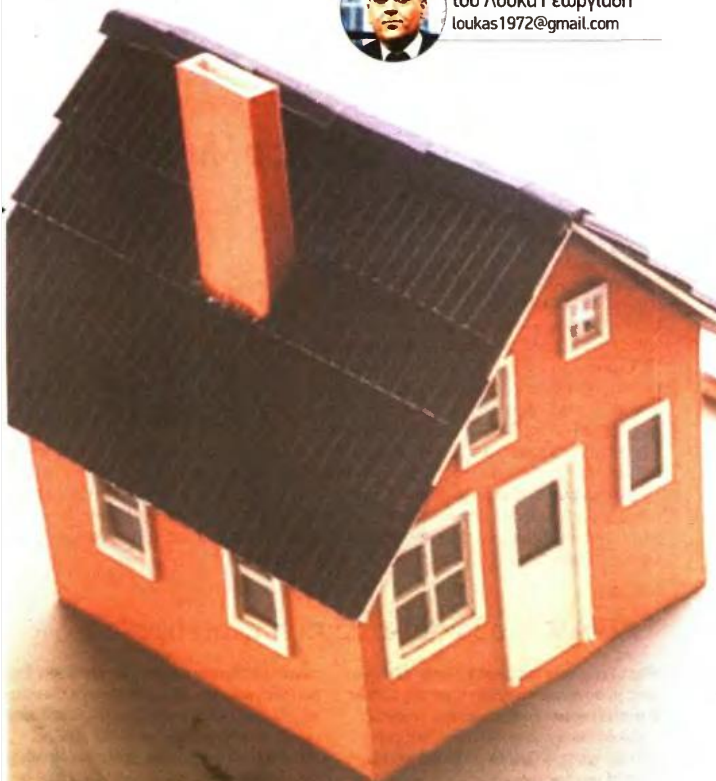
30

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ

ΣΑΒΒΑΤΟ 28 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021

του Λουκά Γεωργιάδη
loukas1972@gmail.com

Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε για τα μισθωτήρια συμβολαία της Εφορίας

M

υστικά, «ψιλά γράμματα» αλλά και παγίδες περιλαμβάνουν τα μισθωτήρια συμβολαία των φορολογουμένων, τα οποία από την αρχή της πανδημίας έχουν... φορεθεί περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη φορολογική παράμετρο.

Όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, η εφαρμογή των μισθωτηρίων συμβολαίων χρησιμοποιήθηκε περισσότερο από κάθε άλλη, μετά τις αιτήσεις για τις επικυρηγήσεις. Μέσω της συγκεκριμένης εφαρμογής, η ΑΑΔΕ κατάφερε σχεδόν κατά τον απόλυτο βαθμό να διαπιστώσει, μέσα από το σύστημα των διασταυρώσεων, ποιοι ήταν δικαιούχοι της κρατικής αποζημίωσης από το «κούρεμα» των ενοικίων και ποιοι έχουν προχωρήσει σε υπεκμισθώσεις, αλλά και ποιοι απορρίφθηκαν για διάφορους λόγους.

θώσης. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι η δήλωση αυτή δεν καθορίζει τις σχέσεις των συμβαλλομένων μερών, δηλαδή του εκμισθωτή και του μισθωτή, καθώς αυτές διέπονται από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

● Χρηστικός οδηγός για να αποφύγετε τις παγίδες και τα πρόστιμα –

● Ποια είναι τα... μυστικά και τα «ψιλά γράμματα» για να μην μπλέξετε!

Η σωστή απεικόνιση των στοιχείων στα μισθωτήρια ήταν και είναι σημαντική, καθώς πλέον δεν μπορεί κάποιος να αφήνει να λήγει ένα μισθωτήριο και μετά να προχωρεί στην αναδρομική ανανέωσή του με συγκεκριμένες ημερομηνίες έναρξης και λήξης. Σε μια τέτοια περίπτωση, ο φορολογούμενος που... πιάνεται στην «ταιμπίδα» της ΑΑΔΕ καλείται να πληρώσει πρόστιμο 100 ευρώ.

Όπως ορίζει η νομοθεσία, οι εκμισθωτές ακίνητης περιουσίας υποχρεούνται να δηλώνουν όλα τα πληροφορικά στοιχεία των αρχικών ή τροποποιητικών μισθώσεων, μέχρι το τέλος του επόμενου ημερολογιακού μήνα από την έναρξη της μίσθωσης ή την τροποποίησή της, ανεξάρτητα αν πρόκειται για γραπτή ή προφορική συμφωνία. Οι φορολογούμενοι πρέπει να γνωρίζουν ότι, σε κάθε περίπτωση έναρξης ή λύσης μιας σύμβασης για τη μίσθωση ακινήτου, ο ιδιοκτήτης (εκμισθωτής) υποχρεούται να δηλώσει το γεγονός αυτό, υποβάλλοντας ηλεκτρονικά στο σύστημα TAXISnet δήλωση έναρξης ή λήξης μισθωτηρίου μέχρι το τέλος του επόμενου μήνα. Αν δεν δηλωθεί η λήξη της μίσθωσης, τότε η συμφωνία μίσθωσης θεωρείται ότι είναι σε ισχύ.

•Ευαγγέλιο• 16 σημείων

Τόσο οι ιδιοκτήτες όσο και οι ενοικιαστές ακινήτων πρέπει να γνωρίζουν τα 16 βασικά σημεία που διέπουν τη διαδικασία σύναψης των μισθωτηρίων συμβολαίων, ώστε να μην έχουν φασαρίες, αλλά και για να γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή ποιες είναι οι υποχρεώσεις και ποια τα δικαιώματά που έχουν.

Σύμφωνα με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, οι βασικές διατάξεις που διέπουν τα μισθωτήρια συμβολαία κατοικίας ή και επαγγελματικής στέγης είναι οι εξής:

1 Η σύνταξη ιδιωτικού συμφωνητικού μίσθωσης δεν έχει καταργηθεί. Η «Δήλωση Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης Ακίνητης Περιουσίας» υποβάλλεται αποκλειστικά για φορολογικούς σκοπούς και για τον λόγο αυτόν η συγκεκριμένη δήλωση καταλαμβάνει τόσο τις έγγραφες όσο και τις προφορικές συμφωνίες μί-

2 Οι εκμισθωτές-υπεκμισθωτές ακίνητης περιουσίας, και όσοι προβαίνουν σε παραχώρηση χρήσης γης και ακινήτου, υποχρεούνται να δηλώνουν, με ηλεκτρονικό τρόπο, όλα τα πληροφοριακά στοιχεία των αρχικών ή τροποποιητικών μισθώσεων ή της παραχώρησης της χρήσης, ανεξάρτητα αν πρόκειται για γραπτή ή προφορική συμφωνία και ανεξάρτητα αν το μίσθωμα καταβάλλεται σε χρήμα ή σε είδος.

Από τη συγκεκριμένη υποχρέωση, εξαιρούνται όσοι παραχωρούν δωρεάν κατοικία μέχρι 200 τ.μ., προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως κύρια κατοικία προς ανιόντες ή κατόντες. Επίσης, σε περίπτωση λύσης της μίσθωσης, ο εκμισθωτής υποχρεούται να δηλώνει τη λύση της μίσθωσης μέχρι το τέλος του επόμενου μήνα από τη λύση της.

3 Οι ιδιοκτήτες ακινήτων έχουν την υποχρέωση υποβολής μισθωτηρίου προς την Εφορία όταν πρόκειται για αστικές μισθώσεις κατοικίας, επαγγελματικές μισθώσεις, βραχυκρόνιες μισθώσεις εκτός ψηφιακής πλατφόρμας, για τις περιπτώσεις παραχώρησης αγροτικής γης και για την παραχώρηση χρήσης δωρεάν ή με αντάλλαγμα σε είδος.

4 Η υποβολή δήλωσης μίσθωσης καθίσταται υποχρεωτική όταν υπάρχουν αρχικές μισθώσεις ή υπεκμισθώσεις ή δωρεάν παραχωρήσεις χρήσεων γης ή ακινήτου, όταν υπάρχουν τροποποιήσεις μισθώσεων ή υπεκμισθώσεων ή δωρεάν παραχωρήσεων χρήσεων γης ή ακινήτου και όταν λύνεται η μισθωτική σχέση σε περιπτώσεις υπεκμισθωσης ή δωρεάν παραχώρησης χρήσεων γης ή ακινήτου.

5 Υποχρέωση υποβολής δήλωσης έχει ο εκμισθωτής ή υπεκμισθωτής ή ο παρέων δωρεάν τη χρήση του ακινήτου ή της γης. Στις περιπτώσεις συνιδιοκτησίας υποβάλλεται από έναν εκ των συνιδιοκτητών. Αν κάποιος από τους συνιδιοκτήτες δεν αποδέχεται τα στοιχεία της μίσθωσης, θα πρέπει μέχρι τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος να επιλέξει το πεδίο «Μη αποδοχή» και να αναγράψει τους λόγους της μη αποδοχής.

1. ΟΛΑ ΟΣΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΜΙΣΘΩΤΗΡΙΑ ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ ΤΗΣ...

Μέσο: ΤΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ

Ημ. Έκδοσης: . . . 28/08/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 28/08/2021

Σελίδα: 31

ΣΑΒΒΑΤΟ 28 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021

31

6 Για μισθώσεις πριν από την 01/01/2014, για τις οποίες μέχρι σήμερα δεν υπήρξε υποχρέωση υποβολής, θα πρέπει να υποβληθεί ηλεκτρονικά το μισθωτήριο στο TAXISNET. Ο φορολογούμενος μπαίνει στη «Δήλωση Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης Ακίνητης Περιουσίας», δηλώνοντας τα στοιχεία της μίσθωσης όπως έχουν διαμορφωθεί.

7 Αν ο εκμισθωτής δεν έχει Αριθμό Φορολογικού Μητρώου, τότε πρέπει να ζητήσει από την αρμόδια ΔΟΥ να του χορηγηθεί ΑΦΜ. Χωρίς ΑΦΜ δεν είναι δυνατόν να καταχωρήσει δήλωση. Επίσης, πρέπει να εγγραφεί στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες TAXISnet, να λάβει κ ω δ ι -

8 Αν δεν έχει ΑΦΜ ο μισθωτής, τότε πρέπει να ζητήσει από την αρμόδια ΔΟΥ να του χορηγηθεί ΑΦΜ. Χωρίς ΑΦΜ δεν είναι δυνατόν να καταχωρήσει οποιαδήποτε δήλωση. Ωστόσο, ο μισθωτής επιτρέπεται να μην έχει ΑΦΜ στις εξής δύο περιπτώσεις:

α) Αν είναι αλλοδαπός: Στην περίπτωση αυτή καταχωρούνται ο αριθμός διαβατηρίου ή ο αριθμός ταυτότητας ή οποιοδήποτε άλλο νομιμοποιητικό έγγραφο, η διεύθυνση μόνιμης κατοικίας και η χώρα προέλευσης. Σε περίπτωση νομικών προσώπων ή νομικών οντοτήτων - φορολογικών κατοίκων αλλοδαπής χωρίς μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, καταχωρείται ο ΑΦΜ του μισθωτή, εφόσον υφίσταται, ή τα πλήρη στοιχεία του (επωνυμία, ταχυδρομική διεύθυνση, χώρα φορολογικής κατοικίας).

β) Αν αποτελεί νομικό πρόσωπο υπό σύσταση και η περίπτωση αφορά μίσθωση στην οποία συμβάλλεται νομικό πρόσωπο, το οποίο δεν έχει λάβει ακόμη ΑΦΜ από την αρμόδια υπηρεσία (ΓΕΜΗ). Στην περίπτωση αυτή καταχωρούνται η επωνυμία του νομικού προσώπου και ο ΑΦΜ του νόμιμου εκπροσώπου. Στη συνέχεια, όταν το Νομικό Πρόσωπο ολοκληρώσει τη διαδικασία έναρξης εργασιών και λάβει ΑΦΜ, ο εκμισθωτής πρέπει να επανέλθει στο TAXISnet, προκειμένου να καταχωρήσει νέα

δήλωση μίσθωσης μέσα στον επόμενο μήνα από τη χορήγηση ΑΦΜ. Σε αυτήν τη νέα δήλωση θα καταχωρηθούν ο ΑΦΜ, τα υπόλοιπα στοιχεία της μίσθωσης (όπως ακριβώς είχαν καταχωρηθεί στην αρχική δήλωση), αλλά πρέπει να επιλεγεί και το πεδίο «συνέχεια προηγούμενης μίσθωσης». Σε αυτό το πεδίο θα καταχωρηθεί ο αριθμός καταχώρησης της αρχικής μίσθωσης.

9 Ως προς τη διαδικασία της «Δήλωσης των Πληροφοριακών Στοιχείων της Μίσθωσης», πρέπει να επισμανθεί ότι ο εκμισθωτής του ακινήτου εισέρχεται στο TAXISnet, με τους προσωπικούς του κωδικούς, και επιλέγει «Δήλωση Πληροφοριακών Στοιχείων Μισθώσεων Ακίνητης Περιουσίας». Στη συνέχεια, με το πλήκτρο «επιλογή», μεταφέρεται στη φόρμα υποβολής, την οποία πρέπει να συμπληρώσει. Η φόρμα υποβολής εμφανίζεται στο τέλος της σελίδας τις εξής δύο επιλογές:

α) Αποθήκευση στην περίπτωση που επιθυμείται η αποθήκευση της εργασίας. (Προσοχή, η επιλογή δεν οριστικοποιεί την υποβολή.)

β) Οριστικοποίηση. Με την επιλογή αυτή οριστικοποιείται (υποβάλλεται) η δήλωση πληροφοριακών στοιχείων μίσθωσης και διασφαλίζεται ότι έχει εκπληρωθεί η υποχρέωση.

10 Η υποβολή του μισθωτηρίου στην ΑΑΔΕ αποδεικνύεται μετά την οριστικοποίηση της υποβολής, όταν εκτυπώνεται σχετική απόδειξη υποβολής δήλωσης πληροφοριακών στοιχείων μίσθωσης ακίνητης περιουσίας, η οποία αντικαθιστά την ειδική σφράγιση που πραγματοποιούσε η ΔΟΥ.

11 Το ηλεκτρονικό μισθωτήριο υποβάλλεται στο τέλος του επόμενου μήνα από την έναρξη της μίσθωσης. Η υποβολή γίνεται μόνο ηλεκτρονικά στο σύστημα TAXISnet. Σύμφωνα με διευκρινίσεις που έχει δώσει το υπουργείο Οικονομικών, όλες οι προφορικές ή έγγραφες, αρχικές ή τροποποιητικές συμφωνίες μίσθωσης γης ή ακινήτων, ανεξαρτήτως ποσού μισθώματος, υποβάλλονται ηλεκτρονικά από τον εκμισθωτή μέσα στον επόμενο μήνα από την έναρξη της μίσθωσης.

Ανάλογη υποχρέωση υπάρχει και για την εκμισθωση γης ή ακινήτων, καθώς και για τη δωρεάν παραχώρηση αυτών για την οποία τεκμαίρεται φορολογητέο εισόδημα. Επίσης, υποχρέωση υποβολής των πληροφοριακών στοιχείων μίσθωσης γης ή ακινήτων υπάρχει για όλες τις έγγραφες, αρχικές ή τροποποιητικές, συμφωνίες μίσθωσης είχαν συναφθεί μέχρι και 31/12/2013, οι οποίες, παρά την υποχρέωση θεώρησής τους, δεν υποβλήθηκαν στη ΔΟΥ για θεώρηση.

12 Με τη χρήση των προσωπικών κωδικών, ο υπόχρεος μπορεί ανά πάσα στιγμή, μέσα από τον ιστότοπο www.aade.gr, να δει τις δηλώσεις μίσθωσης που έχει υποβάλει, καθώς και να εκτυπώσει το σχετικό αποδεικτικό. Από τη σχετική σελίδα επιλέγει τη γραμμή με τη δήλωση που θέλει να εκτυπώσει και με τον δείκτη του ποντικιού επιλέγει το εικονίδιο «απόδειξη (PDF)». Η εφαρμογή ανοίγει σε νέο παράθυρο

την απόδειξη υποβολής και την εκτυπώνει.

13 Αφού ο εκμισθωτής ολοκληρώσει την υποβολή, το σύστημα θα στείλει σε όλους τους υπόλοιπους συμβαλλόμενους (εκμισθωτές και μισθωτές), ηλεκτρονικό μήνυμα στον λογαριασμό που τηρούν στο TAXISnet.

14 Όταν κάποιος είναι μισθωτής και θέλει να κάνει αποδοχή ή άρνηση της δήλωσης μίσθωσης ακινήτου, τότε τίθεται μια απαραίτητη προϋπόθεση. Ο εκμισθωτής πρέπει να έχει οριστικοποιήσει την υποβολή της δήλωσης μίσθωσης Ακίνητης Περιουσίας στο TAXISnet. Ωστόσο, χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή, καθώς η αποδοχή ή άρνηση δεν αναιρούνται. Σε αυτό το σημείο, οι... εμπλεκόμενοι πρέπει να γνωρίζουν ότι η διαδικασία έχει ως εξής:

α) Αν ο μισθωτής είναι Νομικό Πρόσωπο, τότε την αποδοχή (ή την άρνηση) δεν την κάνει το ίδιο το Νομικό Πρόσωπο, αλλά ο εκπρόσωπός του ο οποίος, μέσω του μενού των εξουσιοδοτήσεων, έχει οριστεί για να διαχειρίζεται τις διαδικασίες των δηλώσεων μίσθωσης, δηλαδή είτε να υποβάλει δηλώσεις μίσθωσης όταν το Νομικό Πρόσωπο είναι εκμισθωτής ή να αποδέχεται (ή να αρνείται) σε άρνηση αποδοχής) δηλώσεων μίσθωσης όταν το Νομικό Πρόσωπο έχει οριστεί ως μισθωτής ή συνεκμισθωτής. Η αναλυτική διαδικασία αποδοχής ή άρνησης είναι ίδια, όπως θα περιγραφεί παρακάτω για τα Φυσικά Πρόσωπα, με τη σημείωση ότι ο εκπρόσωπος του Νομικού Προσώπου με την «επιλογή ρόλου» θα λειτουργήσει ως εκπρόσωπος ΝΠ (και όχι για τον εαυτό του).

β) Αν ο μισθωτής είναι Φυσικό Πρόσωπο και έχει εισέλθει στο TAXISnet με τους προσωπικούς του κωδικούς και έχει επιλέξει από το μενού «Εφαρμογές TAXISnet» τη «Δήλωση Πληροφοριακών Στοιχείων Μισθώσεων Ακίνητης», τότε θα πατήσει την ένδειξη «Επιλογή» και θα δει τα δύο πεδία με τα οποία θα προβεί είτε στην «Αποδοχή» είτε στην «Άρνηση». Αν συμφωνεί με τη μίσθωση, τότε πρέπει να επιλέξει την «Αποδοχή». Στη συνέχεια θα εμφανιστεί μήνυμα που θα ειδοποιεί για την αποφυγή λάθους, ότι επέλεξε την αποδοχή. Έπειτα πατάει το «OK» και έτσι ολοκληρώνεται η αποδοχή. Αν ο μισθωτής διαφωνεί με τη μίσθωση και θέλει να την αρνηθεί, τότε επιλέγει την «Άρνηση». Στη συνέχεια θα εμφανιστεί μήνυμα που θα τον ειδοποιεί για την αποφυγή λάθους, ότι επέλεξε «Άρνηση». Έπειτα πρέπει να πατήσει το «OK» και έτσι θα ολοκληρωθεί η άρνηση αποδοχής.

15 Η δήλωση υποβάλλεται μέχρι το τέλος του επομένου μήνα από την έναρξη της μίσθωσης ή την τροποποίησή της. Έτσι, η 1η Σεπτεμβρίου. Σε αυτήν την περίπτωση το ιδιωτικό συμφωνητικό πρέπει να υποβληθεί έως τις 31 Οκτωβρίου. Αν η ημερομηνία έναρξης της μίσθωσης είναι η 31η Αυγούστου, τότε το ιδιωτικό συμφωνητικό πρέπει να υποβληθεί έως τις 30 Σεπτεμβρίου.

16 Βάσει του άρθρου 58, παρ. 3, Ν. 4342/2015 (ΦΕΚ 143/09/11/2015), η αναγραφή του Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης στην ηλεκτρονική εφαρμογή «Δήλωση Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης Ακίνητης Περιουσίας» είναι υποχρεωτική. Επομένως, αν για το ακίνητο που εκμισθώνεται υπάρχει υποχρέωση έκδοσης ΠΕΑ, τότε πρέπει να συμπληρωθούν υποχρεωτικά τα πεδία στην ενότητα «Ενεργειακό Πιστοποιητικό».

FOCUS Η ΑΛΛΟΨΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΤΟΥ ΤΑΣΟΥ ΓΙΑΝΝΙΤΣΗ

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ Η σύγκρουση με το παρελθόν μας

Η ελληνική αύξηση της ανθρώπινης ευημερίας τα τελευταία διακόσια χρόνια, σε συνδυασμό ίσως και με αναπότρεπτες κλιματολογικές αλλαγές, πραγματοποιήθηκε με παράλληλη ρύπανση του πλανήτη, δημιουργώντας το μεγαλύτερο πρόβλημα των τελευταίων τουλάχιστον δέκα κιλιάδων ετών. Για σημαντικό διάστημα η κλιματική αλλαγή θεωρούνταν ως ένα απόμακρο ρίσκο που ελάχιστοι πίστευαν ότι θα επέλθει καν. Γι' αυτό δεν γινόταν τίποτα. Όμως, μέσα σε περίπου 150 χρόνια πραγματοποιήθηκαν εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που διαφορετικά θα γίνονταν σε περισσότερες κιλιάδες χρόνια, φέρνοντας τις γενιές μας μπροστά στην πύλη της κόλασης.

Μια χώρα μεμονωμένα, και μάλιστα μικρή, δεν μπορεί να επηρεάσει την ίδια την εξέλιξη της κλιματικής αλλαγής. Όμως, κάθε χώρα μπορεί να κάνει πολλά σε ένα διαφορετικό μέτωπο: στο αν θέλει να περιορίσει τις επιπτώσεις που φέρνει η κλιματική αλλαγή στον πληθυσμό της (πυρκαγιές, ερημοποίηση, ενεργειακό, τοπικό περιβάλλον, υγεία, μορφές και κόστος παραγωγής, εφαρμογές καινοτομιών). Για τον λόγο αυτό, προέχει η αναζήτηση ρεαλιστικών εκτιμήσεων για το πώς μπορούμε να πλεύσουμε ανάμεσα σε πρωτόγνωρα προβλήματα και δυσκολίες. Αυτό όμως σημαίνει ότι θα έχουμε κατανοήσει ότι, είτε κάνουμε είτε δεν κάνουμε ό,τι απαιτείται, θα πληρώσουμε ένα δύσκολο τίμημα. Απλώς στη δεύτερη περίπτωση το τίμημα θα είναι μεγαλύτερο, όπως και τα προβλήματα, όχι μόνο για τους απογόνους μας, αλλά και για εμάς τους ίδιους.

Η χώρα σήμερα βρίσκεται αντιμετώπιση με τεράστιες φυσικές καταστροφές πολύτιμου φυσικού περιβάλλοντος και ακόμα είμαστε σε πολύ αρχική φάση. Όμως, επίσης, δεν είμαστε αντιμετώπιση μόνο με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και το τεράστιο ρίσκο που σημαίνουν. Ο τρόπος που έχουμε φτάσει στο 2021 είχε ως αποτέλεσμα την παράλληλη συσσώρευση ενός μεγάλου περισσότερων σημαντικών ρίσκων, όπως το τεράστιο χρέος, η **υπογεννητικότητα**, η γήρανση, τα συνεχή δημοσιονομικά ελλείμματα, η αδύναμη εκπαίδευση, η τεχνολογική μας υστέρηση, η επενδυτική και αναπτυξιακή αναμικτικότητα. Όλα αυτά μαζί συνιστούν έναν συνολικότερο κίνδυνο σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα. Οι επιπτώσεις – ο λογαριασμός – είναι πρωτόγνωρες και άγνωστες. Κάθε τόσο θα ανακαλύπτουμε ότι το τίμημα θα είναι εκθετικό. Η πραγματικότητα αυτή κάνει αναγκαίες δύσκολες ιεραρχήσεις, καθώς η επικέντρωση πόρων στα οξύτερα προβλήματα θα έχει ως αναγκαστικό αποτέλεσμα τη μη επαρκή αντιμετώπιση άλλων προβλημάτων. Κάνει, επίσης, αναγκαίες, μορφές παρέμβασης που δεν θα οδηγούν στην υπερκάλυψη μέσα σε συνθήκες υφιστάμενης υπερκάλυψης.

Οι εξελίξεις αυτές έχουν μια εξαιρετικά σημαντική επίδραση στις ανισότητες. Ουσιαστικά, όλα αυτά συνδέονται

με το ερώτημα «ποιος θα πληρώσει περισσότερο και ποιος λιγότερο, με ποιο τρόπο», αλλά και «ποιος μπορεί να πληρώσει και τι γίνεται με όσους αντικειμενικά αδυνατούν». Αυτό αναδεικνύει ένα διαφορετικό πρακτικό πρόβλημα. Σε μια Ελλάδα, όπου ένα όχι ασήμαντο τμήμα όσων δηλώνουν χαμηλά εισοδήματα απλώς αποκρύπτει την πραγματική του κατάσταση, το πρόβλημα επιπλέκεται, καθώς μια ενίσχυση όλων όσων πλασματικά εμφανίζονται αδύνατοι, κινδυνεύει να χάσει κάθε νομιμοποίησή στα μάτια όλης της κοινωνίας.

Το πώς αντιμετωπίζουμε όλα αυτά σχετίζεται με τις αντιλήψεις που καλλιεργούμε, τις συμπεριφορές και την αγνοία μας. Η διάχυτη αντίληψη που ακόμα και τώρα επικρατεί είναι ότι η κλιματική αλλαγή είναι θεωρία κάποιων γραφικών, ότι πίσω από αυτήν κρύβονται συνωμοσίες και ότι ένα κράτος όπου ανθούν η φοροδιαφυγή και η διαφθορά μπορεί να αντιμετωπίζει με άψογο τρόπο όποια καταστροφή προκύπτει. Στη λογική αυτή, τα τελευταία 50 χρόνια περίπου, η κοινωνία μας αφενός δεν θέλει να σκεφτείται για το αύριο, αφετέρου έχει εθιστεί στη συνεχή απόκρυψη προβλημάτων και δυσκολιών. Σε ελάχιστες στιγμές στην ιστορία μας οι πολιτικές ηγεσίες προσπάθησαν έγκαιρα και αυτόβουλα να περάσουν στην κοινωνία το μήνυμα ότι υπάρχουν δυσκολίες και ότι το πώς θα είναι το αύριο της κοινωνίας εξαρτάται από το τι επιλογές και προσπάθειες θα γίνουν σήμερα και ότι τις υποστηρίζουν. Πάντα το σήμερα έσβηνε το μέλλον. Όταν, βέβαια, έρχονταν στιγμές όπου το αφήγημα του «όλα βαίνουν κάλώς» κατέρρεε βροντερά, οι κοινωνικές προσδοκίες διαψεύδονταν παταγωδώς, η κοινωνία θεωρούσε ότι εξασπαστήκε και, δικαιολογημένα ή όχι, ξεπούσε στη χώρα οργή, φόβος, μεσσιανισμός, τυφλή εκδικητικότητα, η ανάδειξη του παράλογου – η επιβεβαίωση του έργου

«Τα παιδιά των ανθρώπων» των Φ. Ντ. Τζέιμς και Αλφόνσο Κουαρόν.

Από ένα τέτοιο σημείο και μετά προκύπτουν νέοι – δευτερογενείς – κίνδυνοι. Κοινωνικές αναταράξεις με παράλληλη συνύπαρξη περισσότερων άλυτων προβλημάτων αποτελούν κίνδυνο για τη δημοκρατία και την ανάπτυξη. Το είδαμε έντονα όλα αυτά τα χρόνια στην Ελλάδα και αλλού. Οι κίνδυνοι θα προέρχονται από τις αναταράξεις που θα εμποδίζουν τις αναγκαίες αναδιορθώσεις σε μια γερασμένη, υπερχρεωμένη και υπερεκτεθειμένη στην υπερθέρμανση μεσογειακή χώρα, από την εμφάνιση αφελών ή συνειδητά ψεύτικων λύσεων, το τίμημα των οποίων θα αποκαλύπτεται εκ των υστέρων, και από την τυκόν παθητικότητα των πιο ισχυρών τμημάτων της κοινωνίας να διασφαλίσουν τη συνοχή της χώρας, αναλαμβάνοντας ευθύνες και πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων. Οι επιπτώσεις δεν είναι κάτι που μπορεί να αντιμετωπιστεί από την αγορά ή κάποιους αυτοματισμούς. Αγγίζει οριζόντια κάθε πεδίο πολιτικής (από την εκπαίδευση μέχρι τη φοροδιαφυγή) και κάνει αναγκαία τη μετάβαση σε νέες, αποτελεσματικότερες, μορφές διακυβέρνησης. Μόνο το κράτος, σε

συνεργασία με άλλες χώρες, αλλά και με τη μαζική στήριξη «από κάτω», μπορεί να διασφαλίσει έναν αποτελεσματικό και πολυδιάστατο μηχανισμό και μια επώδυνη μετάβαση. Είναι απόλυτα αναγκαίο το κράτος να ξεπεράσει τον γνωστό βραχυπρόθεσμο εκλογικό κύκλο και να δώσει προτεραιότητα στις μεσο-μακροπρόθεσμες προκλήσεις και στον καταμερισμό του αναπόφευκτου κόστους, ώστε να αποφευχθεί ένα πολύ μεγαλύτερο τίμημα και, κυρίως, να κερδίσει την εμπιστοσύνη της κοινωνίας γι' αυτό. Η δυσκολία είναι ότι μεγάλα τμήματα της κοινωνίας είναι πολύ μακριά από την πραγματικότητα και αυτό είναι ένα δεδομένο που δύσκολα αλλάζει από μόνο του. Οι άλλα θέματα μια τέτοια διάσπαση έχει αρνητικές επιπτώσεις λίγων ετών, στο θέμα κλιματική αλλαγή έχει κόστος δεκαετιών.

Μπορούμε να συνεχίσουμε να αγνοούμε τους ευρύτερους κινδύνους που δημιουργούν οι επιλογές και οι κοινωνικοπολιτικές συμπεριφορές μας και να λειτουργήσουμε ξανά όπως τα «κακομαθημένα παιδιά της ιστορίας», κατά την έκφραση του Κώστα Κωτίτη. Τότε, το αύριο θα είναι μια μεγέθυνη καταστάσεων που γνωρίζουμε ήδη και συνοψίζεται σε τρεις λέξεις: αδιέξοδα, αναταραχές, επιδείνωση. Τότε τα γνωστά πολιτικά σχήματα και οι ιδεολογίες θα σαρωθούν. Η υπέρβαση, έστω εν μέρει, μιας τέτοιας δύσποτης πραγματικότητας δεν είναι ανέφικτη. Αλλά το εφικτό θα εξαρτηθεί από το αν ταχύτητα θα αρχίσουμε να κάνουμε «ό,τι χρειάζεται» για να υλοποιηθεί ή να ματαιωθεί. Η εμπειρία και η μνήμη μας δίνουν ίδιες πιθανότητες στο να πετύχουμε ή να αποτύχουμε.

Ο Τάσος Γιαννιτσης είναι ομότιμος καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, η. υπουργός